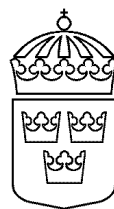

Riksdagens protokoll

2002/03:17

Torsdagen den 14 november

Protokoll
2002/03:17

Kl. 12.00 – 12.33
14.00 – 15.02

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 8 november.

2 § Ledighet m.m.

Förste vice talmannen meddelade att *Lena Sandlin-Hedman* (s) ansökt om sjukledighet under tiden den 14 november–20 december.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Britta Rådström* (s) skulle tjänstgöra som ersättare för *Lena Sandlin-Hedman*.

3 § Avsägelser

Förste vice talmannen meddelade att *Anne Marie Brodén* (m) av sagt sig uppdragen som suppleant i socialförsäkringsutskottet och bostadsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

4 § Kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Anita Jönsson* som ledamot i EU-nämnden efter *Berit Andnor* och *Cecilia Dahl* som suppleant i konstitutionsutskottet och arbetsmarknadsutskottet under *Luziano Astudillos* ledighet.

Förste vice talmannen meddelade vidare att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Per Westerberg* som ledamot i riksdagens valberedning efter *Chris Heister*, *Anne Marie Brodén* som ledamot i socialutskottet efter *Chris Heister*, *Marietta de Pourbaix-Lundin* som suppleant i riksdagens valberedning efter *Per*

Förste vice talmannen förklarade valda till

ledamot i EU-nämnden

Anita Jönsson (s)

ledamot i riksdagens valberedning

Per Westerberg (m)

ledamot i socialutskottet

Anne Marie Brodén (m)

suppleant i riksdagens valberedning

Marietta de Pourbaix-Lundin (m)

suppleant i konstitutionsutskottet

Cecilia Dahl (s)

suppleant i socialförsäkringsutskottet

Björn Hamilton (m)

suppleant i socialutskottet

Björn Hamilton (m)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet

Cecilia Dahl (s)

suppleant i bostadsutskottet

Björn Hamilton (m)

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2002/03:22

Till riksdagen

Interpellation 2002/03:22 av Anne-Marie Ekström (fp) om barns situation i asylsökande familjer

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 21 november 2002.

Skälet till dröjsmålet är resor och andra engagemang.

Stockholm den 11 november 2002

Utrikesdepartementet

Jan O Karlsson

Till riksdagen

Interpellation 2002/03:23 av Carl B Hamilton om direktiven till utredning om partibidrag

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 29 november 2002.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresa och andra inbokade engagemang.

Stockholm den 11 november 2002

Statsrådsberedningen

Pär Nuder

6 § Svar på interpellation 2002/03:21 om en öppen arbetsmarknad för utländska akademiker

Svar på interpellation

Anf. 1 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Ana Maria Narti har ställt ett antal frågor till mig som rör utländska akademikers möjligheter att arbeta i Sverige inom det yrke som de har utbildat sig för. Detta är något som rör flera olika statsråd och jag svarar på Ana Maria Nartis frågor framför allt i de delar som rör mitt ansvarsområde i regeringen.

Som jag framhöll i den interpellationsdebatt som jag och Ana Maria Narti hade i dessa frågor här i kammaren den 3 juni, bor det i dag i Sverige många högskoleutbildade invandrare som inte får arbeten som motsvarar deras utbildning. Det är självklart av stor betydelse att Sverige och de svenska arbetsgivarna förmår att ta vara på den kompetens som dessa välutbildade personer har. Att inte göra det innebär både ett samhällsekonomiskt slöseri med resurser och ett lidande för många enskilda människor.

I propositionen *Den öppna högskolan* (prop. 2001/02:15) slog regeringen fast att det behövs en fortsatt satsning på olika former av kompletteringsutbildningar för utländska akademiker. Det är viktigt att tidigt kartlägga utländska akademikers utbildningsbakgrund och yrkeserfarenheter och att utifrån denna kartläggning göra individuella handlingsplaner, så att varje enskild person får den kompletterande utbildning som kan behövas för att få ett lämpligt arbete.

I propositionen *Den öppna högskolan* förklarade regeringen också att lärosätena måste bli bättre på att värdera de sökandes reella kunskaper och inte bara se till de formella meriterna. Ett sådant synsätt torde även underlätta inträdet på den svenska arbetsmarknaden för personer som har en utländsk akademisk examen och minska behovet av kompletterande utbildning.

I enlighet med regeringens förslag har en ändring gjorts i högskolelagen som innebär att högskolorna, utöver att främja förståelsen för andra länder och för internationella förhållanden, även aktivt ska främja och bredda rekryteringen till högskolan. Lagändringen trädde i kraft den 1 juli 2002.

Som jag nämnde i interpellationsdebatten den 3 juni har regeringen också beslutat att tilldela Linköpings universitet och Malmö högskola 5 miljoner kronor vardera under 2002 för en satsning på kompletterande

utbildning för invandrade akademiker. Satsningen pågår under tre år och omfattar alltså sammanlagt 30 miljoner kronor. Syftet med utbildningen är att invandrare med en utländsk högskoleutbildning ska kunna få en kompletterande utbildning för att möta kraven på arbetsmarknaden.

Utformningen av dessa utbildningar beslutar de enskilda lärosätena om, men självklart är det angeläget att detta sker i samverkan med studenter, arbetsgivare och andra berörda parter som till exempel olika invandrarorganisationer. Genom att förlägga denna satsning på kompletterande utbildningar för invandrare till enbart två lärosäten skapas samordningsmöjligheter som förhoppningsvis kan bidra till att utbildningarna blir mer ändamålsenliga. Det är regeringens förhoppning att även andra lärosäten ska kunna dra lärdomar av detta projekt.

Samtidigt har Högskoleverket i regleringsbrevet för budgetåret 2002 fått i uppdrag att genomföra en nationell kartläggning och analys av kompletterande högskoleutbildningar för utländska akademiker samt att kontinuerligt följa upp antagningen av utländska akademiker till dessa utbildningar och innehållet i utbildningarna. Högskoleverket ska efter samråd med berörda myndigheter inkomma med en redovisning till Utbildningsdepartementet senast den 10 april 2003.

Arbetsmarknadspolitiken spelar också en central roll för att öka de invandrade svenskarnas tillträde till svensk arbetsmarknad. Förutom platsförmedling är kompetenshöjande insatser mycket viktiga. Därför har regeringen avsatt 100 miljoner kronor årligen under perioden 2001–2003 i syfte att erbjuda kompletterande utbildning inom bristyrken för personer med utländsk utbildning och för att tillgodose behovet av tvåspråkig personal inom vård och omsorg. Under 2001 deltog drygt 1 700 personer i dessa aktiviteter, och utbildningar genomfördes för sjuksköterskor, läkare och tandläkare. Dessutom genomfördes kompletterande lärarutbildning och utbildning inom tele, data samt elektronik. Planeringen av insatserna har skett i nära samverkan med landsting, kommuner och företag samt med parterna på arbetsmarknaden.

Som statsministern framhöll i sin regeringsförklaring den 1 oktober, är arbetet med att öka de invandrade svenskarnas tillträde till arbetsmarknaden en av regeringens stora arbetsuppgifter under den här mandatperioden. Det kräver bland annat att undervisningen i svenska förbättras och att formerna och metoderna för värdering av utländsk yrkeskompetens utvecklas.

Regeringen vill också att samtliga myndigheter och alla kommuner och landsting ska sätta upp mål och utarbeta handlingsplaner för att öka mångfalden och motverka diskriminering vid anställning. Men vi vill också att privata arbetsgivare gör samma sak. För att öka möjligheterna för invandrade svenskar med akademisk utbildning att hävda sig på den svenska arbetsmarknaden krävs att alla goda krafter samverkar.

Anf. 2 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret. Jag vill också tacka för tålmodet. Det är andra gången vi här diskuterar de här frågorna. Men jag vill samtidigt påminna om att jag inte gör det för att tjata, utan för att bristen på kvalificerad arbetskraft visar sig vara alltmer allvarlig. Det antal som vi har hört talas om ligger långt ifrån det antal vi skulle behöva utbilda för att kunna hinna i kapp och täcka bristen.

Det behövs mycket mer än satsningarna i Linköping och Malmö, och det går för långsamt. Om vi ska vänta tre år på att experimenten i Linköping och Malmö ska avslutas och sedan kanske tillbringa ett halvt eller ett år med utvärdering och diskussion kring vad som har hänt, så går det alldeles för lång tid.

Varje dag som går då akademiker med hög utbildning och lång arbetslivserfarenhet från andra länder sitter passiva eller kör taxi leder till diskvalificering. Varje dag är en förlust för Sverige och en förlust för den berörda.

Det finns en annan mycket viktig fråga som behöver lyftas fram.

Inget av de problem vi nu diskuterar för andra gången är nytt. Signalerna om akademikers arbetslöshet kom från SACO redan på 1980-talet. Då var det faktiskt högkonjunktur och då behövdes väldigt mycket arbetskraft. Men mitt i högkonjunkturen började de utländska akademiker-
nas arbetslöshet att bli alltmer påtaglig.

Det betyder att systemet inte fungerar. Det betyder att vi måste öppna möjligheter för väldigt många olikartade experiment och praktiska försök för att kunna undanröja alla hinder som står i vägen för människor.

Häromdagen hörde vi på Uppdrag granskning talas om de konstiga språkprov som man använder för att kontrollera att blivande sjuksköterskor – som egentligen redan är sjuksköterskor från sina hemländer – förstår byråkratsvenska. Jag tror inte att de behöver så mycket byråkratsvenska av högsta klass. Jag tror att det behövs en helt annan utformning av proven.

Om vi inte sätter i gång väldigt många olikartade försök på många ställen kommer vi om tio år att diskutera samma problem men med högre arbetslöshet bland akademiker och antagligen med våldsamma konflikter mellan de etniska grupperna. Så länge den här orättvisan pågår växer missnöjet, misstron och till slut aggressiviteten i väldigt många grupper.

Anf. 3 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Interpellanten tar upp en viktig fråga. I dag pågår ett resursslöseri både mänskligt och ekonomiskt beroende på att invandrade akademiker möter en rad hinder på sin väg in i den svenska arbetsmarknaden.

Jag vill referera till exemplet den utländska sjuksköterskan som kommer till Sverige. För att få svensk legitimation räcker det inte med att vara skicklig i sitt yrke. Han eller hon måste också leva upp till kunskapskrav i till exempel engelska; engelska som kanske inte alltid eller snarare ganska sällan används i den praktiska yrkesverkligheten.

Det är krav som alla de svenska sjuksköterskor som genomgått den gamla sjuksköterskeutbildningen inte behövde leva upp till på samma sätt för att få sin legitimation.

Det här exemplet är absurt. Det hindrar kvalificerade personer att komma in på arbetsmarknaden. Vi kristdemokrater menar att Sverige behöver hjälpa, inte stjälpa, dessa yrkesmänniskor. Därför vill vi utveckla validering som en metod.

Utbildningsministern har också på sitt bord för ett år sedan – i oktober 2001 – fått förslag om att utveckla valideringen som ett instrument. Valideringsutredningen lade en rad förslag. Dessa förslag, herr talman, borde leda till mer av konkretion i regeringens politik.

Det handlar också om attityder, att se varje människas unika bidrag till Sverige som en tillgång. Det krävs när vi redan har en brist och kommer att få en större brist inom flera yrken, till exempel sjuksköterskeyrket.

Herr talman! Utbildningsministerns svar på interpellationen berör inte de förslag som valideringsutredningen lade fram. Utbildningsministern berör heller inte bekymret med attityder på den svenska arbetsmarknaden.

Min fråga till utbildningsministern blir i detta sammanhang därför: När kommer utbildningsministern att lägga de förslag som krävs för att på allvar ta till vara de utländska akademikernas kompetens?

Anf. 4 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Jag kan försäkra att jag inte upplever Ana Maria Narti som tjugig på något sätt.

Det här är en väldigt viktig diskussion och en diskussion som berör mycket stora delar av samhället.

Mitt främsta ansvarsområde ligger inom utbildningspolitiken, men jag känner naturligtvis också ett engagemang för hur vår arbetsmarknad fungerar, vilka attityder som finns i det svenska samhället och hur det kommer sig att vi är så dåliga på att ta vara på människors erfarenheter och kunskaper i ett land som är i mycket stort behov av dessa kunskaper.

Låt oss i det här sammanhanget diskutera utbildningspolitiken. Det är den som jag ansvarar för. Jag ber er att vända er till statsråd som ansvarar för arbetsmarknadspolitiken för att komma vidare med den diskussionen.

Vi använder ibland utbildningspolitiken ganska framgångsrikt i dag när det gäller att bereda vägen för utländska akademiker. Linköping och Malmö är inte det enda exemplet på platser där det finns kompletteringar. Det finns kompletteringsutbildningar på en rad lärosäten. Med insatser framför allt från arbetsmarknadsstyrelsen med 100 miljoner kronor per år har man visat att det med en samlad insats går att bereda vägen för utländska akademiker som har läkarbakgrund, sjuksköterskebakgrund eller tandläkarbakgrund att komma in i den svenska arbetsmarknaden.

Det har fungerat ganska väl i många fall. De erfarenheterna måste ju hämtas hem i arbetsmarknadspolitiken också för andra yrkesgrupper.

Det vi vill göra när det gäller att förbereda lärosätena bättre på sin del i detta är att ge Linköping och Malmö ett uppdrag att utveckla arbetsformerna. Genom många år av kompletteringsutbildningar har vi fått erfarenheten att det ibland kan fungera alldeles utmärkt. Man får sin egen kompetens från ursprungslandet validerad. Man får beskrivet för sig vilka kurser man behöver gå för att komplettera så att man får de kunskaper man kommer att behöva på arbetsmarknaden. Man går igenom sin kompletteringsutbildning – och man går ut i arbetslöshet eftersom arbetsmarknaden ändå inte har efterfrågat dessa personer.

Där har lärosätena en svår uppgift. De har ju inte det arbetssättet att de finns i den nära kontakt med arbetslivet som skulle behövas för att hjälpa till att slussa ut dessa personer.

Det är det Linköping- och Malmöexemplet handlar om.

Vi bör ge extra resurser till de högskolorna för att utveckla arbetsformerna så att det också blir en tätare kontakt mellan högskolans utbildningsverksamhet och arbetsgivare och andra aktörer på arbetsmarknaden

så att man inte bara får den utbildning man behöver utan också får de kontakter man behöver för att få ett arbete.

Svensk högskola har ju ingen erfarenhet av detta. Det är inte högskolornas traditionella arbete. Det vill vi bryta för att se om det då går att få detta att fungera bättre.

Vi måste också i Sverige bli mycket bättre på introduktionen och mottagandet av utländska personer och flyktingar oberoende av vilka kunskaper de har. Vi måste validera och visa vägen för att komplettera utbildningar för att komma tillbaka till arbetsmarknaden.

Enligt mig är det också tydligt att det finns en annan ingrediens. Det är ett slags diskriminerande process som pågår där man, även om man har fått sin utbildning validerad, kartlagd och godkänd, inte kommer in på den svenska arbetsmarknaden. Det måste också brytas.

Jag tycker att just de exempel som Torsten Lindström tar fram, nämligen sjuksköterskorna, visar att det krävs fortsatta insatser. Det är ju inte högskolan som bestämmer vad som krävs för att man ska bli en legitimerad sjuksköterska. Det bestämmer ju de som arbetar inom sjukvården och inte minst Socialstyrelsen. Det behövs en fortsatt dialog kring hur vi kan underlätta vägen för den som vill kunna göra en arbetsinsats som sjuksköterska när man har en utländsk examen.

Anf. 5 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! På en punkt tycker jag att utbildningsministern har rätt. Stora hinder drabbar också människor som till döds har kompletterat sina utbildningar. Stora hinder drabbar också den unga person som har gjort hela sin utbildning i Sverige men har en annan etnisk bakgrund.

Jag talade häromdagen med en lektor som hade utbildat en fantastisk ung tjej som skulle bli apotekare. Hon var den bästa studenten i gruppen och den bästa elev som den här läraren någonsin hade haft, men flickan höll på att bli långtidsarbetslös. Problemet löstes först när lektorn personligen pratade med en ansvarig på ett apotek som behövde rekrytera folk.

Vi behöver påtryckningsgrupper, och de bästa påtryckningsgrupperna finns i invandrarbefolkningen. Men vad händer när de försöker ta initiativ och påverka sin egen situation? Oftast är det så att den offentliga sektorns och de stora och starka svenska organisationernas representanter kör över invandrarna. Jag har många exempel på detta. Man samarbetar inte med invandrarnas arbetsgrupper. Man lyssnar inte på deras förslag. Man tar inte till vara redan gjorda positiva erfarenheter utan börjar hela tiden från noll och struntar fullständigt i alla förslag och alla ställningstaganden som kommer från invandrarnas sida.

Diskrimineringen ligger i den här attityden hos den offentliga sektorn och mycket ofta – till min största bitterhet – också hos traditionella starka svenska organisationer. I toppen finns det ansvariga som alltid är väldigt entusiastiska för att samarbeta med invandrarna. Går man ett steg nedåt i hierarkin stöter man på tusen olika hinder och sätt att undvika samarbete med invandrarna.

Det bästa sättet att bryta det här skulle vara att använda invandrarnas representanter som lärare för hela den offentliga sektorn. Då vänder man på den här situationen så att tjänstemän och politiker äntligen ser att vi kan.

Prot. 2002/03:17
14 november

Svar på interpellation

När jag kom till Sverige hade jag suttit i internationella juryer, och jag hade undervisat på högskolenivå. Vad gjorde det svenska utbildningssystemet med mig? Det krävde att jag skulle börja som om jag aldrig någonsin skulle ha läst en teaterpjäs och som om jag aldrig någonsin skulle ha sett en film. Jag hade intervjuat Orson Welles, men för det svenska utbildningssystemet var min erfarenhet noll. Jag kunde faktiskt mycket mer om den ryska filmen och teatern liksom om den östeuropeiska filmen och teatern i övrigt än någon lärare på svenskt universitet. Ändå tvingades jag börja från början. Det är därför jag kommer att doktorera som pensionär.

Anf. 6 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Det är positivt att utbildningsministern tar upp problemet med attityder. Det finns alltför många exempel på att attityder snarare bryter ned än bygger upp de människor som kommer till Sverige och genom vårt utbildningsväsen och på vår arbetsmarknad försöker att bli delar av det svenska samhället. Samtidigt är det här ett problem som angår oss alla. Vi har alla ett ansvar för att på våra respektive ansvarsområden se till att underlätta för de personer vi så väl behöver på svensk arbetsmarknad.

Därför är det tråkigt att utbildningsministern inte berör den valideringsutredning som kom för ett år sedan och som lade fram konkreta förslag till framtagande av olika valideringsmodeller samt utveckling av olika instrument och metoder. Det vore tacknämligt om de förslagen ledde till konkreta initiativ.

Utbildningsministern talar vidare om vikten av dialog. Exemplet med sjuksköterskan som anfördes här tidigare visar på behovet av dialog men också på behovet av initiativ. Vi kan givetvis tala mycket om vikten av att ta till vara människors kompetens, men om initiativen saknas och aldrig kommer på riksdagens bord blir det inte särskilt mycket lättare för de inblandade.

Herr talman! Det vore alltså tacknämligt med fler initiativ från utbildningsministern.

Anf. 7 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Ana Maria Narti sade i sitt första inlägg att många olika praktiska försök behövs, och den uppfattningen delar jag till fullo eftersom det också handlar om många olika delar av samhället som måste förändras.

Det görs insatser med ganska stora resurser inom arbetsmarknadspolitiken för att ge praktiska möjligheter för människor med utländsk akademisk bakgrund att få sin kompetens värderad och kompletterad.

Vi gör nu också insatser för undervisningen i svenska för invandrare. Vi har från och med i höst helt nya kursplaner, som gör att svenskundervisningen bättre kan anpassas till människors olika bakgrund – en förändring som mottagits mycket positivt också i verksamheterna eftersom den ger nya instrument och möjligheter.

Samtidigt ser en utredning över hela sfi-undervisningen, brett och med kritisk blick för hur vi ska få den att fungera bättre. Detta sker tillsammans med en utredning som ser över hela mottagningen. Biträdande utbildningsminister Lena Hallengren ansvarar för vuxenutbildningen och

för sfi-undervisningen, och hon kommer att ta initiativ med anledning av detta förändringsarbete. Hon arbetar också med Valideringsutredningen i den del som handlar om människors yrkeskunskaper och möjligheter till validering av dessa.

När det gäller den akademiska bakgrunden har vi på Högskoleverket ett system som fungerar relativt bra för väldigt många människor när det gäller att få en validering av den akademiska kompetensen. Det har hänt mycket som jag tror också sedan Ana Maria Narti stötte och blötte en besvärlig verklighet. Men vi har mycket att göra när det gäller högskolornas ambition att ta vara på den reella kompetensen. Det gäller både för invandrade akademiker och för andra grupper i vårt samhälle.

Också detta finns med som en viktig ingrediens i propositionen *Den öppna högskolan*. Det är ett nytt tänkesätt, där det inte bara handlar om formell kompetens utan också tas hänsyn till reell kompetens när man i samverkan med högskolan planerar för framtida studier, så att man inte ska behöva gå tillbaka långt under sin egen kompetensnivå när man framöver ska ta till vara tidigare studier.

Jag delar helt och hållet Ana Maria Nartis uppfattning att vi behöver påtryckningsgrupper. Det är klart att även offentlig verksamhet mycket kritiskt måste granska sig själv, och det gäller också inom högskolan. Därför har regeringen och jag väldigt ordentligt drivit frågorna om mångfald i högskolan. Sedan i våras har vi där för första gången också en lagstiftning som gäller högskolan, som förhindrar diskriminering och som även öppnar vägar för att klaga hos ombudsmännen för den som upplever sig vara diskriminerad. Den kräver vidare av högskolorna att de också arbetar aktivt med mångfaldsperspektivet och kritiskt granskar sig själva för att förändra gamla strukturer.

Det är naturligtvis ett ganska långsiktigt arbete, men vi är tydliga från statsmakteras sida att vi begär detta av våra högre utbildningsinstitutioner. Det är också ett väldigt viktigt steg på vägen att ha en lagstiftning som skyddar enskilda mot diskriminerande behandling. Vårt nästa steg är att gå vidare med att skapa denna typ av mycket tydlig lagstiftning för det övriga utbildningssystemet.

Jag tror också att vi genom att ge Linköping och Malmö ett extra uppdrag och en extra resurs kan lära oss mycket av hur högskolorna kan samverka med arbetsmarknaden, med invandrarorganisationer och med andra viktiga aktörer för att förbättra sina kompletteringsutbildningar.

Vi har därutöver också framför oss den stora uppgiften att ändra attityderna i samhället så att den som har fått sin formella kompetens blir mottagen med öppna armar på arbetsmarknaden.

Anf. 8 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! Jag ska börja med att ge en present till utbildningsministern, nämligen min senaste bok, som har titeln ...*integrerad, lille vän!* Där redovisas tio punkter för bättre integration, utarbetade 1994–1996. De har påverkat två utredningar men ingenting i det praktiska livet. Fortfarande saknas väldigt mycket av det som var uppenbart nödvändigt för nästan tio år sedan.

Folkpartiet har bra förslag för snabb förbättring på området. Jag ska lyfta fram bara ett av dem. Vi kunde ha ett prov för att certifiera de kvalifikationer som människor har. Man kunde helt enkelt underteckna provet

Prot. 2002/03:17
14 november

Svar på interpellation

med en symbol, så att de som bedömer provet inte ens vet att Muhammed är Muhammad. De ser bara kvalifikationerna i sättet att lösa svåra problem, till exempel för en civilingenjör, eller att ställa diagnos för en läkare. Detta skulle underlätta väldigt mycket, för vi skulle komma ifrån trasslet med poäng, prestige, revirtänkande och tron på att svenska utbildningar är bäst i hela världen, vilket jag inte alls tror alltid är fallet.

Jag vill en gång till be utbildningsministern att hjälpa invandrarnas arbetsgrupper att komma in i dialogen. Från departementsnivå kan man göra det mycket bättre. Jag respekterar högskolornas och universitetens självständighet, självklart, men vi behöver ha arenor där vi äntligen möts. Tack så mycket!

Anf. 9 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Jag vill tacka för en bra diskussion. Jag vill också be Ana Maria Narti att delta vidare i den här diskussionen med högskolorna. Jag tror att det är precis det som behövs: ett aktivt intresse utifrån. Eftersom vi båda värnar om högskolornas självständighet och inte vill styra dem i detalj uppföras det också ett aktivt arbete utifrån på var och en av högskolorna. Jag vet att Ana Maria Narti har lång erfarenhet av att vara med och resonera om de här frågorna, och behövs då också ute i högskolorna för att ta upp den här dialogen.

Jag ser att det pågår processer på flera olika håll som leder i rätt riktning. Man har också från arbetsmarknadsmyndigheterna visat att det med stora insatser går att göra viktiga insatser när det gäller till exempel läkare, sjuksköterskor och tandläkare. Men vi har mycket kvar att göra med attitydförändringar, inte minst när det gäller synen på den reella kompetensen och att inte alltid fastna i det formella. Tack för en bra diskussion!

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Anmälan om inkommen faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2002/03:FPM20 Kommissionens meddelande om handel och utveckling
COM(2002)513 till utrikesutskottet

8 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2002/03:15 till finansutskottet
2002/03:19 till arbetsmarknadsutskottet

Kammaren beslutade kl. 12.33 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

9 § Frågestund

Frågestund

Anf. 10 TALMANNEN:

Frågor besvaras i dag av vice statsminister Margareta Winberg, utbildningsminister Thomas Östros, finansminister Bosse Ringholm, miljöminister Lena Sommestad och statsrådet Hans Karlsson. Jag tror att det är första gången som Hans Karlsson kommer till kammaren, och han hälsas därför särskilt välkommen.

Sexuella trakasserier i skolan

Anf. 11 VERONICA PALM (s):

Herr talman! I går kunde Skolverket i en rapport bekräfta hur viktigt det är att denna kammare om ett par månader ger stöd till min motion om sexuella trakasserier i skolan. Skolverket visade att mer än var fjärde elev har upplevt sexuella trakasserier och att var tionde elev har varit utsatt för fysiska sexuella övergrepp.

Sexuella trakasserier är ett av de tydligaste och mest makabra uttrycken för hur långt vi har kvar i jämställdhetsarbetet. Någon kan säga att killar också blir mobbade. Det är riktigt, men det är inte en strukturell mobbning som baserar sig på en könsmaktsordning. Den enda anledningen till att kalla någon för hora är att trycka ned denna person. Varje gång som man bedöms efter sitt utseende definieras utseendet som viktigare än det som man har i sig. Varje gång som en tjej blir betraktad för sitt utseende försvinner också det andra.

Min fråga till jämställdhetsministern, trots att vi har utbildningsministern här, är:

Hur vill du handskas med rapporten, och hur vill du driva på i dessa frågor?

Anf. 12 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Det är en väldigt viktig fråga som Veronica Palm tar upp. Jag delar fullständigt uppfattningen att detta visar hur långt vi har kvar trots att vi i en internationell jämförelse är ett av de länder som har kommit längst i världen.

Detta handlar om attityder och värderingar, och det kan inte enbart lagstiftas bort, utan det handlar om att vi måste arbeta för att förändra attityder och värderingar så att flickor och pojkar, kvinnor och män värd-

eras lika. Men vi har också ett lagstiftningsarbete på gång, och det ligger på Thomas Östros, och det är möjligt att han i ett inlägg kan få besvara detta.

Anf. 13 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Det ger mig en möjlighet att ställa frågan också till utbildningsministern. Jag är nämligen övertygad om att det krävs en lagskärpning och att det krävs att också elever i skolan omfattas av jämställdhetslagens del om sexuella trakasserier eftersom det är elevernas arbetsplats. De vistas där varje dag under mer än tio år.

Då blir min ganska enkla fråga till Thomas Östros: Är du beredd att se till att också elever omfattas av jämställdhetslagens text om sexuella trakasserier?

Anf. 14 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Det är trevligt att få de enkla frågorna.

Det är klart att vi behöver en ny lagstiftning som också involverar eleverna i skolan. Det handlar om lag, och det handlar om att vara tydlig den vägen. Men Skolverkets rapport, som ju är beställd av regeringen, visar också att det krävs mycket annat arbete från oss vuxna, som föräldrar och som personal i skolan, nämligen ett mycket tydligt budskap om att vi inte accepterar kränkande behandling i skolan. Man måste involvera eleverna i det arbetet. Skolverket visar också att när man får med sig eleverna i ett arbete mot kränkande behandling blir miljön också mycket bättre, och då blir också resultaten för dem som går i skolan mycket bättre. Det behövs alltså ett mycket hårt arbete på den lokala nivån, på varje skola, med handlingsprogram mot kränkande behandling. Och man måste involvera lärare och elever.

Det görs nu en översyn av hela diskrimineringslagstiftningen. I det arbetet, som pågår under Näringsdepartementet, finns också frågan om skolan ska föras in.

Tidigare i år, under den förra mandatperioden, införde vi en lag på detta område för högskolan.

Lärningsutbildning

Anf. 15 LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till utbildningsminister Thomas Östros.

Det talas i utbildningsdebatten mycket om brist på kunskaper, ofullständiga betyg, dålig ordförståelse och så vidare. Det är en kritik och en oro som är i hög grad berättigad. Alla människor är inte i första hand teoretiker eller akademiker.

Vi fick senast under den allmänpolitiska debatten här i kammaren höra att det individuella programmet, som riktar sig till många skoltrötta, är det största eller näst största programmet i dag trots att det fungerar dåligt.

Stockholms hantverksförening är en av de många aktörer som oroar sig för den dåliga tillväxten på just hantverksområdet. Jag har fått en lång lista från Stockholms hantverksförening över att det saknas glasmästare,

låsmeder, plåtslagare, hovslagare, skomakare, tapetserare, kakelugns-
makare och så vidare. Och bara i Stockholm finns det i dag 300 hant-
verksyrken men inte någon lärlingsutbildning. Många av dessa hantver-
kare kommer att gå i pension inom kort. Det finns praktiska yrkesutbild-
ningar på gymnasiet, men de är ofta väldigt kostsamma.

Jag vill därför fråga utbildningsministern: Planerar regeringen någon
ny satsning i samarbete med näringslivet så att hantverkarna inte blir
någon ny utrotningshotad skara?

Anf. 16 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Just nu arbetar en parlamentarisk utredning med hur den
framtida gymnasieskolan ska se ut. Den tar upp precis den typen av frå-
geställningar som Lena Adelsohn Liljeroth tar upp. Det handlar inte
minst om att förstärka skolan för de elever som har det ganska tungt i
skolan. Jag tror att vi kommer att kunna få en ganska bred samstämmig-
het kring ett antal idéer, till exempel att se till att förändra det individu-
ella programmet så att vi också ger dessa ungdomar stimulans att gå
vidare. Jag är däremot oroad för de förslag som Moderaterna för fram när
det gäller grundskolans utveckling och som kommer att innebära att man
tidigt i grundskolan sorterar bort möjligheterna att komma vidare till
gymnasieutbildningar. Det tror jag att Lena Adelsohn Liljeroth ska fun-
dera över, så att vi ser till att alla barn och ungdomar har chansen att
komma vidare.

Anf. 17 LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag är inte så orolig för just den moderata skolpolitiken.
Nu vill jag tala om framför allt lärlingsutbildningen och de brister som
finns där. Det är tur att vi har så pass många hantverkare som kommer
från andra länder – invandrare – annars skulle situationen vara ännu
sämre än vad den är i dag.

Ett av de stora problemen i fråga om de praktiska utbildningarna är
att man inte vill släppa in näringslivet i skolan. I vissa kommuner finns
det ett bra samarbete där näringslivet kommer in i skolan, och då funge-
rar detta mycket bättre.

Vi moderater har föreslagit en ny och modern lärlingsutbildning som
kan avslutas med gesällprov. Jag tror inte att utbildningsministern delar
våra åsikter i detta sammanhang, men man kan kanske ändå kan mötas i
någon form av diskussion längre fram.

Jag vet också att det görs väldigt mycket i våra nordiska grannländer
som vi också kanske kan titta på.

Jag hoppas slutligen att utbildningsministern återkommer och att vi
snart får fram en ny modell som innebär att det blir bättre ekonomiska
villkor för såväl skolorna som för företagen och hantverksorganisation-
erna.

Anf. 18 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Jag delar Lena Adelsohn Liljeroths åsikt när det gäller
näringslivets engagemang i gymnasieskolan. Jag tror att vi har en del att
lära för gymnasieskolans del när vi tittar på hur den nya utbildningsform
som vi har skapat, kvalificerad yrkesutbildning, fungerar. Där har man
nämligen fått en mycket tät samverkan mellan den teoretiska utbildning-

en och den verksamhet som pågår på arbetsplatserna. Där tror jag att det finns mycket att diskutera.

Men fall inte i den gropan och tro att praktiska utbildningar i dag inte kräver också teoretiska kunskaper. Det är en viktig diskussion som också måste föras inför framtidens gymnasieskola, att vi förstår att alla elever också behöver kunskaper om matematik och språk och i framtiden även, hoppas jag, om historia för att kunna vara aktiva medborgare och kunna möta ett modernt yrkesliv. Och här ska vi få en bättre samverkan mellan näringsliv och gymnasium med insikt om att också de teoretiska kunskaperna har ett mycket stort värde.

Petroleumbränslenas hälsoeffekter

Anf. 19 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Herr talman! Jag har en fråga till miljöministern.

Nyligen har det uppmärksammats att diesel är betydligt farligare än man tidigare trott, särskilt vad gäller de små partiklarna och deras hälsoeffekter. Detta är något som vi har uppmärksammat inom ramen för samarbetet mellan Vänsterpartiet, Miljöpartiet och regeringen. Därför finns det i miljömålspropositionen ett förslag till nytt delmål för små partiklar som det senast år 2005 ska finnas ett värde för. Jag undrar om något arbete är på gång vad gäller detta.

Om arbetet tillsammans med Kemikalieinspektionen vad gäller petroleumbränslen står det i kemikaliepropositionen att regeringen avser att uppdra åt Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen att tillsammans med Energimyndigheten se över detta mot bakgrund av den cancerframkallande effekt petroleumbränslen har.

Vilka initiativ har regeringen tagit vad gäller detta?

Anf. 20 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! När det gäller små partiklar är vi eniga om farorna. Under senare tid har vi gjort framsteg när det gäller teknikutvecklingen och små partiklar. Det arbete som vi här gör är bland annat att stimulera användningen av den nya tekniken och att på EU-nivå föra en diskussion om vad detta kan innebära när det gäller diesel och våra möjligheter att på ett bättre sätt hantera de mindre partiklarna.

I fråga om det andra uppdraget till Kemikalieinspektionen är jag inte uppdaterad exakt kring hur det ligger.

Anf. 21 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Men jag har en fråga till. Det handlar då om det samverkansprogram som finns mellan regeringen och fordonsindustrin, som gäller från år 2000 till år 2005 och som belastar statsbudgeten med en halv miljard per år.

Det har visat sig att det här bidraget används framför allt till utveckling av olika sorters dieselmotorer i stället för att det satsas på andra bränslen. Den kritiken har lett till att regeringen i budgetpropositionen inför år 2001 sade att man avsåg att låta Naturvårdsverket se över samverkansprogrammet för att det bättre skulle vara i enlighet med de miljömål som riksdagen har fattat beslut om.

Såvitt jag vet har Naturvårdsverket inte fått något sådant uppdrag. Därför undrar jag om miljöministern är villig att se till att man nu får det uppdrag som ni utlovade på hösten år 2000.

Prot. 2002/03:17
14 november

Frågestund

Anf. 22 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! När det gäller utvecklingen av motorer är det här ett väldigt viktigt program. Jag vill betona att det också är viktigt att vi utvecklar motorer för diesel och att vi på alla områden utvecklar tekniken. Det gäller då inte minst de fossila bränslena som kommer att fortsätta att vara viktiga.

När det gäller uppdraget till Naturvårdsverket är jag beredd att se över i vad mån detta inte har skett och i så fall varför.

Utredningar om kvinnomisshandel

Anf. 23 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Herr talman! Jag har en direkt fråga till vice statsminister och tillika jämställdhetsminister Margareta Winberg.

Kvinnomisshandeln är ett stort problem i Sverige i dag. Tilltron till dem som handhar anmälningarna måste vara stor. Trots detta har sju av elva polismän som själva blivit dömda för kvinnomisshandel kvar sin tjänst som polis. Flera av dessa har under de senaste åren arbetat med att utreda just kvinnomisshandel, eller också har de i uppgift att rycka ut i kvinnomisshandelsfall.

Vad avser vice statsministern att göra för att stoppa denna ignoranta inställning till kvinnomisshandel som råder hos Polisens ledning?

Anf. 24 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Jag delar uppfattningen att det här är ett väldigt allvarligt problem, och ofta ett dolt problem. Vi, i varje fall några av oss, talar hemskt mycket om våldet på gator och torg men inte lika gärna och ofta om våldet i hemmet – det är ju det som det i det här fallet handlar om, alltså mäns våld mot kvinnor och då ofta män som står väldigt nära dessa kvinnor.

Vi har ju Nationellt råd för kvinnofrid, och vi har en proposition från år 1999 där det talas om samverkan och utbildning. Jag kan inte riktigt dela synen på Polisen i generella termer. När vi nu tittar på hur det har gått visar det sig nämligen att Polisen nog är de som kommit längst bland våra myndigheter när det gäller utbildning och samverkan med andra. Emellertid ska vi snart ge en utredare i uppdrag att utvärdera både Nationellt råd för kvinnofrid och vad som har hänt under åren efter propositionen år 1999.

Anf. 25 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Herr talman! Tack för svaret! Den yttersta bristen på jämställdhet är just våldet mot kvinnor. I jämställdhetsdebatten här förra veckan sade vice statsministern att hon inte trodde att kvinnovåldet har ökat. Där har jag en helt annan åsikt, för det finns ett övervåld i samhället och kvinnovåldet har ökat. 20 000 anmälningar görs årligen men bara en femtedel av dessa leder till åtal.

Vad avser vice statsministern och tillika jämställdhetsministern att göra så att dessa anmälningar också leder till åtal?

Anf. 26 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Vad jag sade förra veckan är att vi inte vet om antalet våldsbrott har ökat eller om det är benägenheten att anmäla, att synliggöra, våldsbrotten som har ökat. Det kunde jag inte svara på, för jag vet inte vilket det är fråga om. Men det spelar ingen roll, för det vi i dag ser är allvarligt nog. Det är ett tecken på att vi fortfarande lever i ett ojämställt samhälle.

Förutom vad jag sade om att vi ska utvärdera detta är det klart att en utvärdering måste följas av nya åtgärder eftersom problemet inte är löst. Vi återkommer med de åtgärderna efter utvärderingen av Nationellt råd för kvinnofrid liksom av effekterna av kvinnofridspropositionen från år 1999.

Växtkraften för ekonomin

Anf. 27 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till finansminister Bosse Ringholm. Frågan gäller den långsiktiga växtkraften för våra företag och för den svenska ekonomin. Det är många som oroar sig för detta i det svenska samhället. Jag vet att en hel del personer också inom Finansdepartementet oroar sig för detta.

I dag flyttar ytterligare ett stort svenskt bolag från A-listan till O-listan på den svenska börsen. Detta kan framstå som helt odramatiskt – vilket det egentligen är – men det finns ju en anledning: att det finns mycket mer undantag från beskattningen om man finns på O-listan och om man har en viss ägarstruktur.

Vi börjar nu få ett system när det gäller svenska skatter med undantag för miljardärer, experter, artister och vissa människor och fastigheter samt på O-listan. Förra mandatperioden inleddes samtal om att se över skattesystemet och om att komma fram till en mer smart beskattning för ett växande Sverige. Detta ledde då inte till någonting. Vad har finansministern nu för tankar på att göra Sverige till ett ännu mer växande land?

Anf. 28 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Övergången av företag från A-listan till den så kallade O-listan har lett till att regeringen bett den särskilda egendomsskatteutredning som jobbar under Jan Bergqvists ledning att se över det här problemet. Avsikten var ju att genom arrangemanget med O-listan hjälpa de små företagen till kapital. Om det inte används på rätt sätt kommer det naturligtvis att behöva göras korrigeringar i skattelagstiftningen, så det problemet är omhändertaget.

Sedan är det glädjande att få svara på Johan Pehrsons första fråga, som gäller tillväxten i Sverige i dag. Vi kan ju se att Sverige nyligen har graderats upp från en nionde till en femte plats i tillväxtligan av World Economic Forum, som ju är den organisation som varje år har stora överläggningar kring tillväxten och som sett till att Sverige har fått en ännu mer framskjuten position. Det tycker jag är ett väldigt gott betyg för de

Anf. 29 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Tack så mycket, finansministern! Det gläder mig också, men vad gäller den där listan handlar det väl egentligen om konkurrenskraften – kanske inte riktigt om tillväxten.

Verket för näringslivsutveckling – en myndighet som lyder under regeringen – har kommit med ett ganska radikalt förslag om att man, för att underlätta de många stora generationsskiften som är på gång i en stor del av svenskt näringsliv, helt ska ta bort, eller kraftigt mildra, arvs- och gåvoskatten för att undvika detta tricksande – som ju den senaste flytten från A-listan till O-listan också är ett uttryck för.

Vad tänker finansministern göra för att se över Nuteks tankar om möjligheten att slopa arvs- och gåvoskatten för att på så sätt få fler och fortsatt starka små och medelstora företag?

Anf. 30 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Jag har redan sagt att den utredning som vi har tillsatt ska se över hela arvs- och gåvobeskattningen, liksom förmögenhetsbeskattningen och fastighetsbeskattningen. Man ska naturligtvis se om det går att förhindra den typ av tricksande som Johan Pehrson här nämner. Det är viktigt både för konkurrenskraften och för att det ska råda sjysta villkor mellan olika grupper i vårt samhälle.

När Sveriges placering i välfärdsindex har höjts från nionde till femte plats handlar det om en bedömning inte bara av vår konkurrenskraft utan också av vår tillväxtpotential, till exempel vår förmåga till teknologisk utveckling, och inte minst de offentliga institutionernas kvalitet. På dessa tre områden har Sverige sammantaget flyttats upp från nionde till femte plats, och det är en mycket hedrande position.

Ledighetslagen

Anf. 31 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Herr talman! När man ser den här kvintetten vill man både fråga och sjunga en massa. Men jag tänkte koncentrera mig på statsrådet Hans Karlsson, som har varit en drivande ordförande i KNAS, Kommittén för nya arbetstids- och semesterregler. En vänstermajoritet snickrade där ihop en ny ledighetslag som skulle innebära ytterligare fem nya ledighetsdagar.

Nu undrar jag – och jag tror att det är rätt intressant med tanke på den lönebildningsdiskussion vi nu har och inför en kommande euroomröstning – om statsrådet avser att lägga fram ledighetslagen i en proposition, eller om Hans Karlsson har tagit intryck av oppositionen och avser att lämna förslaget därhän.

Anf. 32 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Jag tar intryck av alla diskussioner, inte minst när det gäller arbetstidsfrågan. Jag måste medge att jag under de första dagarna som nyttillträdd arbetslivsminister fick frågan om arbetstidsförkortning.

Frågestund

Jag fegade då lite grann för att inte försätta mig själv i svårigheter och sade att det där är inte riktigt säkert, det får vi återkomma till. Nu pågår en beredning av remissvaren, och den sammanställningen ska jag ta del av så småningom. Därefter kommer vi att ta ställning till huruvida vi ska lägga fram en propositionen med utredningens innehåll, modifierat med synpunkterna från remissbehandlingen.

Mitt svar är alltså: Det ska jag be att få återkomma till när vi har övervägt om den prioriteringen ska göras, tillsammans med annat när det gäller arbetstidsförkortning, och om man ska göra det på det sätt som utredningen i huvudsak har föreslagit.

Anf. 33 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Herr talman! Då kan man påstå att det möjligtvis var blygsamt att vara lite försiktig inledningsvis och inte använda den gamla rollen.

Men jag blir ändå lite bekymrad när jag nu hör antydningar om att ytterligare fem nya ledighetsdagar skulle kunna vara aktuellt, när vi står inför en situation där lönebildning och annat verkar rätt bekymmersamt. Därför skulle jag önska att det nyblivna statsrådet hade hållit fast vid den ursprungliga position han hade som nyblivet statsråd.

Arbetsmiljön i skolan

Anf. 34 ANNIKA CARLSSON (c):

Herr talman! Jag ska spinna vidare på den artikel som Veronica var inne på och som handlade om sexuella trakasserier i skolan.

Undersökningen visar att det inte enbart är jämställdhetsfrågor som är ett problem i skolan utan att det handlar om hela arbetsmiljösituationen. Var sjätte elev känner obehag inför att gå till skolan, och var tjugonde elev, alltså en eller två i varje klass, är rädda medan de är där. Skolverkets generaldirektör Mats Ekholm har kommit med förslag som handlar om ett större engagemang från vuxenvärlden i skolan, bättre fungerande alarmsystem och liknande. Men jag skulle vilja höra vad Thomas Östros säger att regeringen tänker göra för att förbättra våra elevers arbetssituation.

Anf. 35 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Detta är en högt prioriterad fråga för regeringen, på flera områden. Först och främst är det viktigt att inse att hur många vuxna som finns i skolan – lärare, skolkuratorer, skolsköterskor och så vidare – spelar en stor roll. Vi har ett personalförstärkningsprogram på gång, som nu är inne på andra året, där vi anställer sammanlagt 15 000 fler i skolan – framför allt lärare men också andra viktiga personalkategorier. Det är väldigt viktigt. Vi behöver närvarande vuxna människor som sprider goda och starka värderingar till barnen.

Det handlar också om att varje skola sedan en tid tillbaka har en skyldighet att ha en handlingsplan för hur man ska arbeta mot kränkande behandling. Vi har gett Skolverket i uppdrag att ge lite tydligare riktlinjer för vad dessa handlingsplaner ska innehålla. Nu har vi erfarenheter av vad som fungerar bra och vad som fungerar sämre. Också här handlar det om ett ledarskap på skolan och tydlig normbildning, men också om att

involvera eleverna i detta. Det räcker inte om man gör detta bara på centralt håll; man måste få med sig elever och personal. Skolverkets rapport visar att där man jobbar så, där lyckas man också.

Prot. 2002/03:17
14 november

Frågestund

Anf. 36 ANNIKA QARLSSON (c):

Herr talman! Jag tycker att det låter väldigt bra att man ger den här frågan hög prioritet. Utan en bra arbetsmiljö är det svårt att nå kunskapsmålen.

Men även om vi säger att vi har fina planer, mer personal och många som deltar i arbetet måste vi ju också någonstans kunna ställa kravet, och ställa någon till ansvar för, att det inte ska stanna vid vackra ord utan också bli handling. I vår partimotion har vi föreslagit att man ska se över detta med skadeståndsskyldighet – tydliggöra kommunens ansvar som skolhuvudman för att faktiskt göra någonting åt den här situationen. Jag skulle vilja höra vad Thomas Östros säger om det förslaget.

Anf. 37 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Jag är alldeles övertygad om att det viktigaste är att jobba aktivt med att förändra attityder och att ha tydliga vuxna som orkar och vågar ta de konflikter det ibland innebär när man ska skapa en god arbetsmiljö i skolan. Det behövs fler lärare och annan personal och också tydligt arbete.

Det är dock klart att också lagstiftningen spelar roll. Nu sitter Skollagskommittén, en parlamentarisk kommitté, och arbetar för att se över skollagen och vilka sanktionsmöjligheter och annat som ska finnas. Innan den är färdig vill jag inte gå in närmare på detta, men det här är frågeställningar som kommer upp.

I och med att vi i lag och förordning ger en mycket tydlig skyldighet för skolans ledning att arbeta aktivt är inte detta någon möjlighet att avstå ifrån för skolans ledning. Men det krävs också stöttning från vår sida, att vi litar på att lärare tillsammans med elever kan ta tag i en sådan verklighet – inte att vi alltid vet exakt vad som ska göras i alla olika situationer, vilket ibland blir en tendens i den politiska debatten, utan respekt för lärarna och deras förmåga att tillsammans med elever skapa en bra arbetsmiljö.

Kvinnosynen hos Evert Taube

Anf. 38 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill rikta en fråga till vice statsminister och jämställdhetsminister Margareta Winberg.

I det socialdemokratiska husorganet Aftonbladet har vi nu två dagar i följd kunnat följa Margareta Winbergs uttalanden om poeten Evert Taube och hans författarskap. Det har varit både intressant och mycket roande, får jag säga. Det är väldigt kraftfulla uttalanden. Jag undrar helt försiktigt vad Margareta Winberg vill uppnå med sitt agerande. Detta sänder en kulturpolitiskt mycket viktig signal, tycker jag. Hur ska vi handskas med författare som har varit döda väldigt länge? Taube har varit död i ett kvarts sekel, Strindberg ännu längre, och dödast av alla är Bellman. Ändå är de mycket levande. Vad ska vi göra med dessa författare, som uttalar

en annorlunda kvinnosyn än vad vi har i dag? Ska vi förse deras utgivning med varningstext? Ska vi bränna deras böcker? Hur ska vi handskas med litteraturen?

Anf. 39 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Jag är glad om jag kan roa Cecilia Wikström och möjligen några andra också.

Jag inledde en Taubeafton på Öland i fredags. Jag höll ett tal. Det är vad jag har gjort. Men jag rörde uppenbarligen vid en oerhört känslig sträng. I uppdraget hade jag också att försöka visualisera Taubes kvinno- syn, och jag tror att vem som helst av er som skulle göra det hade kommit fram till exakt samma slutsats som jag.

Det är alltid lätt att i eftervärlden döma dåtiden. Men vad jag också gjorde var att dra paralleller till nutid och fråga: Hur påverkar den här typen av texter oss som människor i nutid? Och – vilket kanske är ännu viktigare att fråga sig – vad för slags musik har vi i dag som påverkar våra barn i ett samhälle där vi fortfarande lever ojämnt?

Anf. 40 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Det är uppenbart mycket mer som förenar Margareta Winberg och mig än vad som skiljer oss åt. Men jag tycker ändå att de här frågorna är viktiga.

De feministiska strävandena är viktiga, så viktiga att jag är rädd att de förlorar en hel del på att vi lyfter fram den här typen av frågor i stället för att lyfta fram de strukturella missförhållanden som råder, som att 6 % av bolagens styrelser består av kvinnor och andra maktförhållanden i samhället som är lite felaktiga. Det borde vi göra i stället för att på det här sättet slå ned på gamla skönlitterära och poetiska texter.

Margareta Winberg sade att hon hade försökt visualisera Taubes kvinnosyn. Kanske skulle dagens kontextuella läsning av Flickan i Havanna bli någonting i stil med: Flickan i Havanna, hon har inga pengar kvar eftersom hon försörjer en man och flera barn.

Visst är det en annorlunda kvinnosyn som råder i dag än när Taube skrev, när Bellman skrev och när Strindberg skrev. Men vi måste värna kulturskatten. Det är min poäng.

Anf. 41 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! En alternativ text hade kunnat vara: Flickan i Havanna, hon har många pengar kvar därför att hon har ett eget arbete och försörjer sig själv och sina eventuella barn. Att hitta alternativa texter kan vi nog roa oss med.

Jag vill också upplysa om att den tid som jag ägnade detta var två timmar. Jag deltog i seminariet också. Den tiden är intet i jämförelse med den tid jag har ägnat åt näringslivet och dess usla kvinnorepresentation.

Arbetslivets villkor

Anf. 42 AGNETA GILLE (s):

Herr talman! Jag vill vända mig till statsrådet Hans Karlsson. Dels vill jag hälsa välkommen och gratulera till utnämningen, dels vill jag

påpeka att jag tror att Hans Karlsson har regeringens viktigaste och kanske svåraste fråga på sitt bord, arbetslivets villkor.

Vi har ett elvapunktsprogram och vi har en budgetproposition som innehåller väldigt många delar som inriktar sig just på arbetslivets villkor och på att få bukt med ohälsoproblematiken. Men det finns mycket text. Jag skulle bara vilja ha en kort lägesrapport av statsrådet om vad som har hänt sedan han tillträdde. Hur ser läget ut, och vad är det som ligger i fokus just nu?

Anf. 43 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Det var möjligen en kort fråga, men den kräver ett väldigt långt svar.

Jag kan säga så här till Agneta Gille: Jag har redan med lätthet och glädje iklätt mig ansvaret för regeringens målsättning att halvera sjukskrivningarna till 2008. Jag gör det gärna till ett personligt åtagande också och utsätter mig därmed för risken att misslyckas. Jag tror att det är väldigt viktigt för människor att politikerna vågar säga: Det här ska vi göra därför att vi tycker att det är viktigt.

Det innebär att jag utifrån det förhållningssättet också kommer att ta mig rätten att ställa krav på andra. Jag kommer att vända mig inte minst till parterna i allmänhet och arbetsgivarna i synnerhet och fråga: Vad tänker ni göra? På vilket sätt tänker ni agera utan att vi behöver fatta beslut i Sveriges riksdag varje gång? Det finns mycket som kan göras utan lagstiftning. De svaren har jag ännu inte fått, jag har knappast ställt frågorna. Men jag tänker väldigt starkt prioritera att nå detta mål. Jag tror dessutom att det är möjligt.

Anf. 44 AGNETA GILLE (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för det. Det är upplyftande att höra att detta kommit så pass långt som det har gjort.

I partiledardebatten häromdagen lyssnade vi väldigt mycket på anföranden om just arbetslivet och ohälsfrågorna. De borgerliga hade bara ett förslag och repeterade det hela tiden. Det var en rehabiliteringsförsäkring.

Jag anser att det inte räcker med enbart en rehabiliteringsförsäkring, utan här måste vi arbeta utifrån det som regeringen och elvapunktsprogrammet har som intention, att också förhindra att människor blir sjuka. Därför kommer arbetsgivarens roll att vara väldigt viktig. Det vill jag framföra till statsrådet och be honom ta med sig. Steg ett: Förhindra att man blir sjuk! Steg två: Rehabilitera dem som har blivit sjuka!

Anf. 45 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Jag tror att ett sätt att angripa den här problematiken är att fokusera väldigt mycket på att skapa arbeten och arbetsplatser där man kan vara trots att man inte är helt *fit for fight*. Man kan få vara lite sliten. Man kanske är på väg att gå in i väggen, som det heter, eller bli utbränd. Det måste fångas upp på ett tidigt stadium på arbetsplatsen så att människor bereds möjlighet att vara kvar på jobbet och inte hamnar i sjukskrivning hemmavid. Jobb som det är möjligt att både vara kvar i och att återkomma till när man kanske är färdigrehabiliterad men ändå inte har full kapacitet måste finnas annars kommer vi inte att lyckas med

Prot. 2002/03:17
14 november

Frågestund

detta. Hur det ska gå till ska jag återkomma till, i synnerhet i samarbete med parterna.

Värdegrunden i skolan

Anf. 46 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag har en fråga till utbildningsministern.

Otryggheten har dragit in över den svenska skolan. Som vi har hört tidigare under frågestunden är 14 % av våra elever oroliga för att gå till skolan, 5 % är till och med rädda. Det här är ett skrämmande och fullständigt oacceptabelt resultat. Det visar på behovet av att de goda värderingarna, de tydliga normerna och ett gott civilkurage får genomsyra den svenska skolan. Vi kristdemokrater har pekat på betydelsen av att värdegrundsarbetet kontinuerligt följs varje år i skolans kvalitetsredovisning, som upprättas på varje enhet.

Min fråga till utbildningsministern är: Kan utbildningsministern tänka sig att ytterligare sätta fokus just på betydelsen av goda värderingar och ett gott arbete med värdegrunden?

Anf. 47 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Jag är glad att Torsten Lindström fullföljer med frågor kring det område vi har diskuterat ett par gånger under frågestunden. Det finns mer att säga.

Jag är alldeles övertygad om att arbetet för att skapa en god miljö i skolan också är väldigt intimt förknippat med att skapa bättre förutsättningar för att få kunskap i skolan. Det är tydligt när vi tittar närmare på vilka skolor som är framgångsrika. De kännetecknas av att man jobbar med båda delarna, ett starkt ledarskap med en rektor som också förmår samla personal och elever bakom ett budskap om respekt för varandra. Det är ett självvärderande arbetssätt på skolan, där man kritiskt granskar vilka resultat man uppnår och där man använder kvalitetsgranskningarna, som Torsten Lindström pekar på, som ett instrument för att hela tiden förbättra sitt arbete.

Det jag tror att vi behöver förstärka är den kritiska blicken utifrån. Därför kommer vi nu att förändra granskningen utifrån av skolan genom att vi skapar ett nytt skolverk med en tydligare utbildningsinspektion inom Skolverket som kommer att vara aktiv ute på skolorna och en ny skolutvecklingsmyndighet som ska stötta skolorna i arbetet med att utveckla sitt arbetssätt och sitt förhållningssätt.

Anf. 48 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag tackar utbildningsministern för svaret.

Den här frågan är så oerhört väsentlig för så många barn, för så många föräldrar, för så mycket personal att den måste diskuteras. Det gläder mig att utbildningsministern nu öppnar för att bifalla det kristdemokratiska förslaget att värdegrundsarbetet kontinuerligt ska följas i respektive skolas kvalitetsredovisning. Jag ser positivt på att ministern vill göra denna vändning i värdegrundsarbetet. Det handlar trots allt om något som borde förena oss alla, nämligen betydelsen av trygghet och en god skola.

Anf. 49 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Jag kan inte låta bli att höja ett ögonbryn. Att Kristdemokraterna skulle ha ett slags monopolställning när det gäller värdegrundsarbetet tror jag att de flesta övriga partier i riksdagen inte skulle hålla med om. Var det något som den förra skolministern, Ingegerd Wärnersson, lade ned stort engagemang på var det just att förmå skolorna att arbeta starkare med värdegrunden.

Vad handlar det om? Jo, om ett demokratiskt förhållningssätt, respekt för varandra, att inse att alla barn har lika mycket värde och att implementera det i skolans vardag, i arbetssättet och i förhållningssättet.

Det är klart att när vi utvärderar skolornas arbete utvärderar vi hur långt man har kommit när det gäller kunskaper men också det viktiga uppdrag som kommer från läroplanen och styrdokumentet, att arbeta med skolans demokratiska värdegrund. Det är nog inte Kristdemokraterna ensamma om att tycka är bra. Det tror jag att vi är fler om att tycka.

Boendeskatten

Anf. 50 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till finansminister Bosse Ringholm. Den gäller människors oro för hur boendeskatten kommer att utvecklas och påverka deras ekonomi. Jag vet att det verkligen inte är första gången som Bosse Ringholm har fått frågan.

Jag mötte så många oroliga lidingöbor – jag bor själv på Lidingö – under valrörelsen som bad mig särskilt att ta upp frågan med Bosse Ringholm under en frågestund. De ville att jag skulle fråga om finansministern verkligen förstår, in i hjärtat, den oro de känner över att inte kunna bo kvar i sina hem. Det är inte bara fråga om en bostad utan om ett hem. Det var riktigt ledsamt att höra detta. Många av dessa lidingöbor har skrivit till finansministern, men de har inte blivit lugnade av de svar de har fått från ministrarnas medarbetare.

Hur vill finansministern lugna de oroliga lidingöborna och andra oroliga personer som kanske måste lämna sina hem? Jag vet att många av dem tittar just nu på frågestunden.

Anf. 51 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Jag förstår oron och jag tar självfallet till mig av de reaktioner som jag får från olika håll i landet, antingen det är Lidingö eller någon annanstans.

Regeringen har inte bara haft förståelse för situationen, regeringen har också handlat. Regeringen har sänkt fastighetsskatten från 1,5 % till 1 %. Regeringen har samtidigt infört en begränsningsregel. Jag vill inte minst understryka att det har varit en stor tacksamhet hos många äldre, pensionärer, som har känt att de via begränsningsregeln har kunnat sänka sina boendekostnader rätt ordentligt. Vi har dessutom höjt beloppsgränsen för att betala förmögenhetsskatt. Det innebär i praktiken att vi de senaste åren har halverat antalet personer som betalar förmögenhetsskatt. Det har sammantaget gjort att vi på så vis har sett till att många människor som har haft problem med fastighetsskatten har fått bättre villkor. Vi har dessutom tillsatt en särskild utredning som tittar på en del övriga svårigheter.

Anf. 52 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! De oroliga lidingöbor som jag har mött har inte blivit lugnade. Visst är det bra att fastighetsskatten har sänkts och begränsningsregeln har införts, även om vi från Folkpartiet vill ta bort boendeskattna. Men man känner en osäkerhet inför vilka förslag som kan komma i framtiden. Det här blir ryckigt. Hur kan man långsiktigt planera sin ekonomi? Visst, det har kommit många utredningar om boendeskattna. Vad kommer de kommande boendeutredningarna att leda till? När kommer de? Finns det inte någonting som kan slås fast med en gång: Det här kommer att införas. Då kan en orolig privatperson veta om han eller hon har möjlighet att bo kvar eller måste ta ställning till frågan om att lämna sitt hem.

Anf. 53 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Det är viktigt att vi känner respekt för den oro som kan finnas hos många människor i den här situationen, men det är också viktigt att vi gör någonting. Det är det regeringen har gjort. Vi är beredda att gå vidare.

Den utredning som nyligen har tillsatts ska värdera en del av de frågor som har varit uppe till diskussion under senare tid och föreslå ytterligare förbättringar för den enskilde.

Jag har också stor respekt för dem som säger att det inte ska vara en stor ryckighet när det gäller fastighetstaxeringen. Ryckigheten har varit betingad av att vi har haft en sådan våldsam prisökning på fastigheter framför allt i storstadsområdena. Det är naturligtvis inte bra om fastigheter fördubblas i värde på ett par år, och därmed taxeringsvärdena fördubblas. Därför ser jag med tillförsikt att vi nu har en betydligt lugnare prisbildning. Den senaste perioden har det varit 4–5 % prisökning. Det bör ge möjlighet för en lugnare utveckling. Jag har också gett utredningen i uppdrag att se om det över en treårsperiod går att utjämna fastighetstaxeringen för att undvika de kritiserade kraftiga förändringarna.

Miljöklassning av drivmedel

Anf. 54 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Det är snabba kast mellan ämnesområdena. Jag tänkte återgå till drivmedelsfrågan och bilen. Alla vi som är besjälade av att hela Sverige ska leva – och det är vi i Centerpartiet – är också inriktade på att bilen måste finnas men att den måste miljöanpassas. Då har jag en fråga till miljöministern.

Det är många som tycker att det går sakta när det gäller att introducera alternativa miljöriktiga drivmedel på den svenska marknaden. Vi är också missnöjda med miljöklassningssystemet av bensin och diesel. På senare tid har miljöklassningen knappast drivit på utvecklingen utan snarare konserverat den, i viss mån till och med hindrat utvecklingen. Den viktigaste växthusgasen, koldioxid, finns inte alls med i miljöklassningssystemet.

Avser regeringen att komma med något förslag för att förbättra miljöklassningssystemet? Vilken planering har regeringen för att så snabbt som möjligt få in biobränslen och andra alternativa drivmedel på marknaden?

Anf. 55 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):
Herr talman! Jag vill tacka för frågan.

Prot. 2002/03:17
14 november

Frågestund

Vi har en utredning på gång när det gäller miljöklassning av bränsle. Den ser över dessa frågor. Vi är väl medvetna om att den miljöklassning som har varit inte har passat väl för alla typer av alternativa bränslen. Men det är tekniskt ganska komplicerat, och det pågår nu en utredning. Vi ämnar återkomma när den är klar med förslag för hur en ny miljöklassning kan se ut som då inkluderar även den typ av bränslen som hittills inte har omfattats av miljöklassning.

När det gäller alternativa drivmedel gör regeringen mycket. Vi satsar 900 miljoner kronor per år på att sänka kostnaderna för alternativa drivmedel. Det sker genom pilotprojekt, och det sker genom skattesänkningar. Vi arbetar just nu intensivt med vår strategi för biodrivmedel som kommer att gälla från nästa år. Vi har en ansökan inne hos EU-kommissionen när det gäller skattesänkning för biodrivmedel. Långsiktigt har vi framför allt koldioxidskatten, men vi ser också över energiskatterna för biodrivmedel.

Anf. 56 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Det var en god anda i svaret, men jag skulle gärna se lite mer precision i svaren från regeringen.

Det är talande i fråga om miljöklassning att en Porsche 911 Turbo med 420 hästkrafter, en riktigt törstig bil, ingår i bästa miljöklassen. Det kan aldrig vara rimligt. Koldioxiden måste in i miljöklassningssystemet för att det ska vara värt namnet.

När kommer ett förslag? Vi vet att Naturvårdsverket har tittat på detta. När kommer förslaget? Kommer det i närtid eller avser man att skjuta på det hela?

När det gäller alternativa drivmedel, har regeringen någon ambition att det ska vara 5 eller 10 % vid något visst årtal? Jag tror att man måste sätta sådana tydliga mål för att kunna stämna av om utvecklingen går åt rätt håll.

Anf. 57 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Det är självklart att vi inte vill dröja med förslagen längre än nödvändigt. Vi kommer med förslag när vi har de underlag vi behöver.

Vi har mål när det gäller andelen biodrivmedel och alternativa drivmedel. Jag har inte siffrorna i huvudet, men de finns i miljömålsarbetet när det gäller införandet av alternativa bränslen.

Vi har i överenskommelsen med Vänsterpartiet och Miljöpartiet tagit in ambitionen att vi ska se till att alternativa drivmedel ska finnas tillgängliga på bensinmackarna i landet. Det är också en tydlig ambition att det ska finnas en tillgänglighet för drivmedlen.

Jakt på flyttfåglar

Anf. 58 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till miljöminister Lena Sommestad angående jakt på flyttfåglar.

Våra svenska fåglar är en viktig del av naturen. Många av dem är flyttfåglar. Vad vore den svenska naturen utan näktergalar, lärkor och så vidare? En del av fåglarna flyttar till sydeuropeiska länder en del av året. Tyvärr pågår där jakt på dessa fåglar, många gånger med mycket grymma metoder. Det handlar om prickskytte, limstickor, och ofta är det ren nöjesjakt.

Finns det några diskussioner i EU om hur dessa fåglar ska skyddas? Det är inte bara fråga om svenska fåglar, i Europa räknar man dem som sina egna fåglar också. Hur ska dessa fåglar skyddas? Annars riskerar vi att det blir färre och färre fåglar som återvänder till Sverige varje år.

Anf. 59 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Visst finns det en omfattande diskussion inom EU i den här frågan. Allra mest problematiskt är detta på Malta – ett av ansökarländerna. En annan ordning av hanteringen av småfåglar har varit en av kommissionens stora frågor i förhandlingarna med Malta. Där pågår ett omfattande skytte. Margot Wallström har personligen varit djupt engagerad i detta. Det är en diskussion som förs och där kommissionen intar en tuff och bra attityd.

Anf. 60 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Tack så mycket för det svaret. Det är väldigt glädjande. Jag tycker att man ska utnyttja det här så mycket som möjligt i ansökningsförhandlingarna, på samma sätt som man utnyttjar kampen för demokratiska rättigheter i Turkiet i deras ansökningsförhandlingar.

Det gäller att begränsa de mest plågsamma formerna av jakt. Jag tänker framför allt på limstickor. Man sticker ut ögonen på fågeln och sätter fast den, och sedan stryker man lim på grenarna runtomkring. I och med att ögonen är utstuckna sjunger fågeln konstant hela tiden och lockar därmed till sig andra fåglar, som sätter sig på grenarna och fastnar. Detta är någonting som inte alls är förenligt med vår syn i Sverige på hur man får behandla djur. Detta måste bekämpas.

Det gäller också att bekämpa jakten. Om det blir färre och färre fåglar som återvänder till Sverige är risken att det så småningom blir mindre och mindre fågelsång i den svenska naturen.

Jag tycker att det var ett bra svar.

Arbetslösa utomnordiska invandrare

Anf. 61 TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Jag har en fråga till vice statsminister Margareta Winberg.

Statsministern påstod i valrörelsen att en av de viktigaste uppgifterna var att minska antalet arbetslösa i gruppen utomnordiska invandrare. Så långt är väl allting väl.

Han hävdade också att sysselsättningsgraden bland utomnordiska invandrare i Sverige var 60 % och att den totala arbetslösheten skulle ned till 10 % inom denna mandatperiod.

Sedan visade det sig att statsministerns räknestycke inte blev riktigt rätt. Göran Persson definierade nämligen plötsligt antalet arbetslösa in-

vandrare annorlunda, och då uppstod nästan 116 000 nya öppet arbetslösa utomnordiska invandrare – detta eftersom statsministern har en egen definition av vad som egentligen är arbetslöshet.

Min fråga är: Anser statsrådet att antalet utomnordiska invandrare kan beräknas på regeringens och statsministerns privata grunder och inte enligt en gemensam definition?

Prot. 2002/03:17
14 november

Frågestund

Anf. 62 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Eftersom frågan är så precis och rör ett uttalande som statsministern har gjort kan jag inte svara på den. Jag hörde honom inte säga det, och därmed kan jag inte heller göra någon värdering av hans respektive Tobias Billströms beräkningsmetoder.

Jag får be att Tobias Billström ställer frågan till statsministern för att få ett korrekt svar.

Radon i inomhusmiljöer

Anf. 63 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Jag har en fråga till miljöministern.

Varje år dör ca 500 personer på grund av radon i inomhusluften. Det är ett problem som inte uppmärksammas lika mycket som till exempel trafikoffer. Nu ökar regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet insatserna mot den här problematiken med utbildnings- och informationsinsatser, och fler kan få hjälp med problemen.

Senast 2020 ska riksdagens miljömål om radonfria inomhusmiljöer i alla bostäder och lokaler vara uppfyllt. För att kartlägga och klara det här behövs det, enligt Vänsterpartiet, en obligatorisk miljö- och energideklaration av bostäder.

Min fråga till ministern blir: När får vi en sådan?

Anf. 64 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Jag utgår från att Owe Hellberg syftar på det som vi också talar om som byggnadsdeklarationer, som ju kan omfatta flera olika typer av information när det gäller både energieffektivitet och andra kvaliteter på boendet.

Som en följd av den inomhusmiljöproposition som vi lade fram i våras är vi på väg att lägga ut ett uppdrag om detta. Jag skulle tro att det kommer att ske inom den närmaste veckan, att vi får i gång ett sådant uppdrag enligt vad vi aviserade i inomhusmiljöpropositionen.

Anf. 65 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Det omfattar tyvärr inte radonproblematiken. Det ska komma i en annan typ av deklarationer, och det är den jag efterfrågar.

Ett annat problem är bidragsreglerna för radonsanering. De omfattar i dag bara en- och tvåfamiljshus, inte flerfamiljshus, skolor och daghem. Där finns också problemen – en tredjedel av radonproblemen i bostäder finns i flerfamiljshus.

När det gäller bidragsgivningen utgår man från 400 becquerel per kubikmeter luft. I miljömålsdeklarationen handlar det om 200 becquerel per kubikmeter luft.

Jag undrar då: Är det inte dags att utsatta hyresgäster får del av de här pengarna och att vi anpassar reglerna till de nivåer och normer som miljömålen talar om?

Anf. 66 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! När det gäller de regler som ska gälla för bidrag för radonsanering kommer en ny förordning kring detta, där vi säger att detta ska kunna ges för sanering av hus som kräver det för att klara människors hälsa. Här nämns också det mål som nu finns på 200 becquerel. Min tolkning av det är att dessa bidrag alltså ska kunna användas för att sänka radonhalterna under 200 becquerel.

Vi har nu tydligt sagt att det här är ett mål, men det är ännu inte ett riktvärde som vi absolut måste följa. Men det är för att vi tydligt ska ange för människor att det är det här som kommer att gälla på lång sikt. Det handlar för många människor om att göra investeringar, och många är oroliga för att detta kommer att kosta pengar.

Därför vill vi vara tydliga om var målen ligger till år 2020. Vi kommer att på bästa sätt försöka bistå med de resurser som behövs för detta.

EMU

Anf. 67 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till finansministern som gäller EMU. Det är en mycket rak fråga: Vilka är finansministerns tre viktigaste argument för att Sverige ska gå med i den gemensamma valutan?

Anf. 68 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Jag skulle kunna börja med att säga att det viktigaste argumentet är att det är bra för svensk ekonomi, det vill säga att svensk tillväxt och sysselsättning kan ge fler jobb. Men det kan också bidra till att förbättra vår välfärd för framtiden.

Ett annat viktigt skäl för ett svenskt samarbete om växelkurs och gemensam valuta är att det kan sänka våra priser, genom att det kan öka konkurrensen inom näringslivet.

Ett tredje viktigt skäl som det också finns anledning att ta fram är att det är praktiskt för många människor att ha en gemensam valuta. Det är bra om vi är 12, 13 eller 14 länder, kanske 20 allteftersom de nya länderna kommer in i EU, som har en gemensam valuta. Jag tror att många människor kommer att uppskatta den praktiska sidan av projektet också.

Anf. 69 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Göran Persson var här förra veckan och ställde sig själv den retoriska frågan om just EMU: Vill vi vara med och påverka den processen? Ja, det vill vi, sade Göran Persson, och därför tycker vi att det är viktigt att vara med kring bordet när besluten fattas.

Instämmer finansministern med Göran Persson i att det är bra att vara med vid bordet när euroländerna fattar sina beslut?

Anf. 70 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Vi är med vid bordet i dag när det fattas beslut om den gemensamma ekonomiska politiken i Europa, det vill säga i Ekofin, som är det samarbetsorgan som finns mellan finansministrarna i de 15 EU-länderna. Om vi dessutom i framtiden får vara med vid eurobordet bör vi rimligen kunna öka våra möjligheter att få inflytande över vad som händer i Europa.

Det är spännande att vi i dag ser ett läge där många länder i Europa, exempelvis Frankrike, inte sköter sin ekonomi på bästa möjliga sätt. Då är det naturligtvis bra om vi också kan vara med i en dialog om hur det kan ske en förbättring av europeisk ekonomi.

Sjukfrånvaron

Anf. 71 ANNA LILLIEHÖÖK (m):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till arbetslivsministern rörande sjukfrånvaron. Man kan säga att det är en uppföljning av tidigare frågor, särskilt den som gäller inom vård- och skolverksamhet.

Det har visat sig att sjukfrånvaron inom dessa verksamheter är betydligt högre på arbetsplatser som drivs i offentlig regi än på dem som drivs i fristående regi. Statsministern har i sin regeringsförklaring sagt att de offentliga verksamheterna ska bli modellarbetsplatser när det gäller sjukfrånvaron.

Då vill jag fråga: Vilka specifika åtgärder avser ministern att vidta när det gäller arbetsplatserna i offentlig regi så att de kan bli dessa modellarbetsplatser?

Anf. 72 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Jag tror att en av de första åtgärderna, som kanske också är en av de svåra, är att tillse att fler händer kan vara med och jobba inom vården, inom skolan och inom omsorgen. Det fattas helt enkelt folk. Regeringen har sagt att man måste försöka åtgärda det.

Sedan är jag inte alldeles övertygad om att man kan dra den raka slutsats som Anna Lilliehöök gjorde. Offentlig verksamhet är ju ett stort kvinnodominerat område, men inom industrin, där det också finns stora och kvinnodominerade arbetsplatser, finns samma problematik. Jag tror att det indikerar att det också är ett betydande ledningsproblem och därmed fråga om ett ledningsansvar när det gäller hur jobben och arbetsplatserna utformas. I det avseendet är möjligen de små arbetsplatserna bättre än de stora. Det kan vara en annan slutsats att dra.

Anf. 73 ANNA LILLIEHÖÖK (m):

Herr talman! En undersökning som har gjorts av tidningen Landingsvärlden den här veckan har visat att de fristående verksamheterna har betydligt lägre sjukfrånvaro. På det sättet borde de kanske ses som modellarbetsplatser. Då vill jag följa upp med frågan: Vad anser ministern att man kan göra för att just sådana vårdverksamheter i privat regi ska kunna utvecklas till ännu bättre arbetsplatser med ännu mindre sjukfrånvaro som kan utgöra goda exempel för andra arbetsplatser?

Anf. 74 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Min grundsyn när vi vidtar åtgärder är att de ska vara generella i så stor utsträckning som möjligt, inte selektiva. Jag vill alltså inte att vi ska införa system där man skiljer på små och stora arbetsplatser. Jag vet att det kan bli nödvändigt i vissa sammanhang, men min grundsyn är att små arbetsplatser och stora arbetsplatser och privat och offentlig verksamhet i grunden ska ha samma konkurrensvillkor. Därför är detta en delikat fråga att penetrera.

Jag tror att ledningsansvaret och ledningsförmågan allmänt sett är bättre i små företag – jag upprepar det – än i stora företag. Man ser också i små företag inom privat verksamhet när det gäller annat än sjukvård och omsorg att små arbetsplatser har betydligt lägre sjukfrånvaro.

Min enkla fundering så här långt är att det nog i väldigt hög grad är en fråga om hur man organiserar arbete och hur man kommunicerar mellan anställda och arbetsgivare.

Anf. 75 TALMANNEN:

Därmed var dagens frågestund avslutad. Jag får tacka alla deltagande ledamöter och regeringsmedlemmar.

10 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 14 november

2002/03:36 av *Karin Enström* (m) till statsrådet Jan O Karlsson
Migrationsverkets rutiner

2002/03:37 av *Nils-Erik Söderqvist* (s) till statsrådet Morgan Johansson
Europaparlamentets och rådets förslag till förordning om säljfrämjande åtgärder

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 november.

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 14 november

2002/03:123 av *Sermin Özürküt* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Turkiets flyktingpolitik och UNHCR:s ställning

2002/03:124 av *Lars Ohly* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Förhållandet mellan Eritrea och Etiopien i frågan om massvälten i Etiopien

2002/03:125 av *Lars Ohly* (v) till statsrådet Jan O Karlsson
Massvälten i Etiopien

2002/03:126 av *Henrik von Sydow* (m) till näringsminister Leif Pagrotsky

Arbetskraftsbrist i växande regioner

2002/03:127 av *Marie Engström* (v) till näringsminister Leif Pagrotsky
Arbetsmarknadspolitiska problem i Filipstad

2002/03:128 av *Karin Thorborg* (v) till näringsminister Leif Pagrotsky
ABB – ett av Sveriges viktigaste industriföretag

2002/03:129 av *Åsa Torstensson* (c) till finansminister Bosse Ringholm
Kostnad för omhändertagandet av döda sälar

2002/03:130 av *Ingela Thalén* (s) till finansminister Bosse Ringholm
Åtgärder mot utförsäljning av statlig mark

2002/03:131 av *Jan Emanuel Johansson* (s) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Sveriges lantbruksuniversitets hästklinik i Ultuna

2002/03:132 av *Ulla Löfgren* (m) till statsrådet Ulrica Messing

Enskilda vägar

2002/03:133 av *Catharina Elmsäter-Svärd* (m) till statsrådet Ulrica Messing

Allmänflyget i Stockholmsregionen

2002/03:134 av *Ulla Löfgren* (m) till kulturminister Marita Ulvskog

Omfattningen av SVT:s filminköp

2002/03:135 av *Ulf Sjösten* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Utredning av miljörelaterad brottslighet

2002/03:136 av *Carl-Axel Johansson* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Barn med skulder på grund av obetalda parkeringsböter

2002/03:137 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till utbildningsminister Thomas Östros

Brist på hantverkare

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 19 november.

12 § Kammaren åtskildes kl. 15.02.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen

kl. 12.33 och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Prot. 2002/03:17
14 november

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Ledighet m.m.	1
3 § Avsägelse.....	1
4 § Kompletteringsval	1
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
6 § Svar på interpellation 2002/03:21 om en öppen arbetsmarknad för utländska akademiker	3
Anf. 1 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	3
Anf. 2 ANA MARIA NARTI (fp).....	4
Anf. 3 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	5
Anf. 4 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	6
Anf. 5 ANA MARIA NARTI (fp).....	7
Anf. 6 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	8
Anf. 7 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	8
Anf. 8 ANA MARIA NARTI (fp).....	9
Anf. 9 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	10
7 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	10
8 § Hänvisning av ärenden till utskott	10
Ajournering.....	11
Återupptagna förhandlingar	11
9 § Frågestund	11
Anf. 10 TALMANNEN	11
<i>Sexuella trakasserier i skolan.....</i>	<i>11</i>
Anf. 11 VERONICA PALM (s).....	11
Anf. 12 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s)	11
Anf. 13 VERONICA PALM (s).....	12
Anf. 14 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	12
<i>Lärlingsutbildning.....</i>	<i>12</i>
Anf. 15 LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	12
Anf. 16 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	13
Anf. 17 LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	13
Anf. 18 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	13
<i>Petroleumbränslenas hälsoeffekter</i>	<i>14</i>
Anf. 19 KARIN SVENSSON SMITH (v)	14
Anf. 20 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s).....	14
Anf. 21 KARIN SVENSSON SMITH (v)	14
Anf. 22 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s).....	15
<i>Utredningar om kvinnomisshandel.....</i>	<i>15</i>
Anf. 23 ANNELIE ENOCHSON (kd).....	15
Anf. 24 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s)	15
Anf. 25 ANNELIE ENOCHSON (kd).....	15
Anf. 26 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s)	16
<i>Växtkraften för ekonomin</i>	<i>16</i>
Anf. 27 JOHAN PEHRSON (fp)	16

Anf. 28 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	16
Anf. 29 JOHAN PEHRSON (fp).....	17
Anf. 30 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	17
<i>Ledighetslagen</i>	17
Anf. 31 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m).....	17
Anf. 32 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	17
Anf. 33 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m).....	18
<i>Arbetsmiljön i skolan</i>	18
Anf. 34 ANNIKA QARLSSON (c).....	18
Anf. 35 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	18
Anf. 36 ANNIKA QARLSSON (c).....	19
Anf. 37 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	19
<i>Kvinnosynen hos Evert Taube</i>	19
Anf. 38 CECILIA WIKSTRÖM (fp).....	19
Anf. 39 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s)	20
Anf. 40 CECILIA WIKSTRÖM (fp).....	20
Anf. 41 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s)	20
<i>Arbetslivets villkor</i>	20
Anf. 42 AGNETA GILLE (s).....	20
Anf. 43 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	21
Anf. 44 AGNETA GILLE (s).....	21
Anf. 45 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	21
<i>Värdegrunden i skolan</i>	22
Anf. 46 TORSTEN LINDSTRÖM (kd)	22
Anf. 47 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	22
Anf. 48 TORSTEN LINDSTRÖM (kd)	22
Anf. 49 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	23
<i>Boendeskatten</i>	23
Anf. 50 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	23
Anf. 51 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	23
Anf. 52 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	24
Anf. 53 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	24
<i>Miljöklassning av drivmedel</i>	24
Anf. 54 SVEN BERGSTRÖM (c).....	24
Anf. 55 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	25
Anf. 56 SVEN BERGSTRÖM (c).....	25
Anf. 57 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	25
<i>Jakt på flyttfåglar</i>	25
Anf. 58 HILLEVI LARSSON (s).....	25
Anf. 59 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	26
Anf. 60 HILLEVI LARSSON (s).....	26
<i>Arbetslösa utomnordiska invandrare</i>	26
Anf. 61 TOBIAS BILLSTRÖM (m)	26
Anf. 62 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s)	27
<i>Radon i inomhusmiljöer</i>	27
Anf. 63 OWE HELLBERG (v)	27
Anf. 64 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	27
Anf. 65 OWE HELLBERG (v)	27
Anf. 66 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	28

<i>EMU</i>	28
Anf. 67 CARL B HAMILTON (fp).....	28
Anf. 68 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	28
Anf. 69 CARL B HAMILTON (fp).....	28
Anf. 70 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	29
<i>Sjukfrånvaron</i>	29
Anf. 71 ANNA LILLIEHÖÖK (m)	29
Anf. 72 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	29
Anf. 73 ANNA LILLIEHÖÖK (m)	29
Anf. 74 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	30
Anf. 75 TALMANNEN	30
10 § Anmälan om interpellationer	30
11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	30
12 § Kammaren åtskildes kl. 15.02.	31

